

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ:
ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ДИСКУРС**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

Освітня програма: Українська мова і література.

Спеціалізація: 014.01 Українська мова і література.

Спеціальність: 014. Соедняя освіта.

Галузь знань: 01. Освіта/Педагогіка.

Затверджено на засіданні кафедри
української літератури
Протокол № 1 від «26» серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Історія української культури: літературно-мистецький дискурс
Викладач (-і)	Голод Роман Богданович
Контактний телефон викладача	(0342)596074
Е-mail викладача	roman.golod@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 3 (90 годин)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Очні консультації: 30 год. Понеділок 09.00-11.00. Кафедра української літератури, 303 ауд. Онлайн-консультації: 30 год. Розклад присутності викладача: субота з 11.00-13.00 viber (+3800679603680).

2. Анотація до навчальної дисципліни

Дисципліна «Історія української культури: літературно-мистецький дискурс» вивчається студентами-бакалаврами другого курсу навчання у третьому семестрі й має на меті вивчення основних періодів українського культурогенезу; ознайомлення студентів із матеріальними та духовними здобутками подвижників української культури, мистецтва, літератури, освіти і науки крізь призму світових тенденцій і національних традицій.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Сформуванню системи знань про закономірності культурного процесу, культуру як специфічний та унікальний феномен людства. Розглянути історію української культури в розвитку, в єдності та суперечності різноманітних процесів і тенденцій у ній. Дати уявлення студентам про особливості культурних епох в Україні, представити типологію художніх напрямів і течій в українському мистецтві загалом і в літературі зокрема, ознайомити студентів з основними особливостями ментального та художньо-естетичного мислення українців. Розкрити основні етапи становлення та розвитку освіти і науки в Україні. Навчити здобувачів освіти розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології та культурології, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, а саме – в діяльності, пов'язаній із аналізом, творенням і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів, організацією успішної комунікації в культурологічному дискурсивному полі.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Під час вивчення ОК «Історія української культури: літературно-мистецький дискурс» студенти набувають таких загальних і фахових компетентностей, зазначених в ОП «Середня освіта (українська мова і література):

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій і методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу, вироблення власної дослідницької стратегії й реалізації її у професійній діяльності.

ЗК 5. Здатність вільно і грамотно, усно та письмово спілкуватися державною мовою, утверджувати національні гуманістичні ідеали, мовне й культурне багатство України.

ЗК 6. Здатність реалізовувати громадянські права й обов'язки, соціальну й громадянську відповідальність.

ЗК 10. Здатність до формування навичок здорового способу життя й гармонійного розвитку людини,

збереження довкілля.

ЗК 13. Здатність діяти соціально та свідомо.

ЗК 14. Здатність використовувати мовно-літературні знання в освітній діяльності.

Фахові компетентності:

ФК 7. Здатність до реалізації виховної функції під час навчання.

ФК 9. Здатність розглядати літературні тексти, явища і факти в контексті української та світової культури, виявляти специфіку літературних напрямів, течій, шкіл; уміти аналізувати індивідуально-авторський стиль окремих письменників.

ФК 10. Здатність зберігати і примножувати мистецько-культурні цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної сфери.

ФК 12. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації навчально-виховних цілей.

ФК 16. Здатність розвивати когнітивні, психо-моторні, поведінкові механізми – пам'ять, увагу, критичне ставлення, почуття відповідальності та ін.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Використовувати гуманістичний потенціал рідної й світової літератур для формування духовного світу молодшого покоління громадян України.

ПРН 4. Знати специфіку перебігу літературного процесу різних країн у культурному контексті, літературні напрями, течії, жанри, стилі, художні твори української та зарубіжної класики й сучасності.

ПРН 5. Володіти навичками розрізняти літературно-культурні епохи, напрями, течії, жанри, стилі за їхніми сутнісними характеристиками.

ПРН 9. Володіти різними видами аналізу художнього твору, визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.

ПРН 23. Здатність аналізувати й вирішувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, бути носієм і захисником національної культури.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 год.
Практичні заняття	18 год.
Самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
Третій	014 Соедняя освіта	Другий	Нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема, план	Кількість годин		
	Лекції	Практичні	Сам. роб.
Тема 1. Генезис української культури. Передумови розвитку української культури. План 1.Поняття «культура», походження та визначення. Основні культурологічні теорії. 2.Культура і цивілізація: співвідношення понять. 3. Проблема взаємозв'язку між розвитком культури й освіти у суспільстві.	2	2	5

<p>4.Форми культури і суб'єкти культурної творчості. Поняття «світова», «національна» та «етнічна» культура. Масова й елітарна культура.</p> <p>5.Соціальні функції культури. Види культурних норм та їх суспільне призначення.</p> <p>6.Концепції походження слов'ян. Проблема українського етногенезу.</p> <p>7.Характеристика основних етапів культурного розвитку України.</p> <p>8.Культурно-історична своєрідність регіонів України.</p> <p>9.Мова як одна з основних складових ознак етносу: проблеми походження та розвитку української мови.</p> <p>10.Культура доби первісного ладу на території України.</p>			
<p>Тема 2. Передумови розвитку української культури. План</p> <p>1.Слов'янський культурогенез.</p> <p>2.Культура Київської Русі.</p> <p>3.Культура Галицько-Волинського князівства.</p> <p>4.Розвиток освіти і мистецтва.</p>	2	2	5
<p>Тема 3. Культурогенез на українських теренах: від античності до періоду Київської Русі. План</p> <p>1.Феномен і загальна характеристика античної культури.</p> <p>2.Грецька колонізація Північного Причорномор'я.</p> <p>3.Основні тенденції розвитку духовної культури греків регіону.</p> <p>4.Освіта, філософія, архітектура, образотворче мистецтво та скульптура. Релігійне життя.</p>	2	4	10
<p>Тема 4. Козаччина як явище культури. Доба бароко. План</p> <p>1.Умови та загальна характеристика розвитку культури України в добу козаччини.</p> <p>2.Розвиток української мови. Книгодрукування. Освіта. Педагогіка.</p> <p>3.Гуманізм у літературі. Полемічні твори. Театральне та музичне мистецтво. Архітектура й образотворче мистецтво.</p> <p>4.Обряди та звичаї запорізьких козаків.</p> <p>5.Особливості розвитку української культури другої половини XVII – кінця XVIII століття.</p> <p>6.Феномен українського бароко.</p> <p>7.Філософія Григорія Сковороди.</p> <p>8.Театральне і музичне мистецтво. Література, архітектура та скульптура бароко.</p> <p>9.Впливи рококо та класицизму. Образотворче,</p>	2	2	10

декоративне й ужиткове мистецтво.			
Тема 5. Українське національно-культурне відродження (кінець XVIII – початок XX ст.). План 1.Історичні умови розвитку культури в Україні в кінці XVIII – XIX століттях. 2.Формування системи освіти. Внесок українських вчених у розвиток природничих і технічних наук. 3.Становлення національної літератури. 4.Філософія позитивізму в українському культурному процесі. 5.Розвиток живопису, архітектури, музичного мистецтва і театру. 6.Український модерн. Архітектура, живопис, література.	2	4	15
Тема 6. Культура України XX – початку XXI століть. План 1.Культура України під час боротьби за державну незалежність. 2.Трагедія української культури у період сталінізму. 3.Протиріччя культурного процесу 60-80-х рр. 4.Досягнення та проблеми культури незалежної України. Сучасна українська школа. 5.Культура української діаспори. 6.Традиційна культура українського народу.	2	4	15
Загалом	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Максимальна оцінка за курс – 100 балів. Максимальна оцінка за поточні заняття – 50 балів (максимальна оцінка за практичні заняття – 40 балів, за контрольну роботу – 5 балів, за самостійну роботу – 5 балів). Допуск до екзамену – 25 балів за поточні заняття. Екзамен вважається складеним за умови набору на ньому не менше 25 балів. Максимальна оцінка за екзамен – 50 балів.</p> <p>При засвоєнні кожної теми курсу (модуля) за поточну навчальну діяльність студента виставляються оцінки за п'ятибальною шкалою з розрахунку по 5 максимальних балів за кожне практичне заняття. Мінімумальною позитивною оцінкою вважаються 3 бали за практичне заняття.</p> <p>Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом множення максимальної кількості балів за одне практичне заняття на кількість практичних занять з додаванням балів за перевірку індивідуальної самостійної роботи студента (максимум – 5 балів) і оцінки за виконання контрольної роботи (максимум – 5 балів) і дорівнює 50 балам.</p> <p>Оцінювання здійснюється за національною ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи.</p>		
Вимоги до письмових робіт	Студенти повинні виконати контрольну роботу, що складається з двох питань, вибраних із планів лекційних і практичних занять і спрямованих на повторення вивченого раніше матеріалу.		
Практичні	Максимальна оцінка за кожне практичне заняття 5 балів. Наприкінці курсу		

заняття	додаємо отримані на кожному занятті оцінки і отримуємо відповідну суму балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	Мінімальна кількість балів, яку необхідно набрати студентові при вивченні курсу для отримання допуску до складання підсумкового контролю (до іспиту), становить 25 балів.
Підсумковий контроль	Вид підсумкового контролю – екзамен. Екзамен складається із блоку тестових завдань і двох усних питань.

7. Політика курсу

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», та індивідуальним графіком, відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».

Академічна доброчесність. У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно.

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає Комісія з питань етики та академічної доброчесності при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».

У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання поточного і підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

Базова

1. Аркас М. Історія України-Русі. Репр.вид. 1912. Київ: Наш Формат, 2022. 528 с.
2. Артемова Л.В. Історія педагогіки України: Підручник. – К.: Либідь, 2006.
3. Багацький В.В., Кормич Л.І. Культурологія: історія і теорія світової культури ХХ століття: Навч. посібник. – К.: Кондор, 2004.–304 с.
4. Бойко О. Новітня історія України (2014-2023 рр.): навч. Посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2023. 224 с.
5. Василенко Н.В. Компетентнісний підхід в освіті: реалізація теорії та практики // Завуч. Усе для роботи. – 2017. – 21-22. – С. 36-73.
6. Виткалов В.Г., Митровка М.М. Українська культура: Навчально-методичний посібник. – Рівне: Волинські обереги, 2001.– 168 с.
7. Гаврюшенко О.А., Шейко В.М., Тишевська Л.Г. Історія культури: Навч. посіб /Наук. ред. Шейко В.М.– К.: Кондор, 2004 –763 с.

8. Гучко Г. І. Феномен шістдесятництва як вияв української ідентичності [Електронний ресурс] / Г. І. Гучко // Вісник Львівського університету. Сер. : Філософські науки. – 2013. – Вип. 16. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/jpdf/Vlnu_philos_2013_16_22.pdf.
9. Дарморіз О. Феномен шістдесятників у контексті проблеми формування культурної еліти в Україні [Електронний ресурс] / О. Дарморіз, Р. Мокрик // Українознавчий альманах. – 2013. – Вип. 14. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Ukralm_2013_14_21.pdf.
10. Донцов Д. Культурологія: де шукати наших історичних традицій. Дух нашої давнини: вибрані есеї. Харків: Фоліо, 2023. 604 с.
11. Інклюзія в новій українській школі // Педагогічна газета. – 2017. - № 6. – С. 3.
12. Історія світової культури. Культурні регіони. Навчальний посібник/ Керівник авторського колективу Л.Т.Левчук.– К.: Либідь, 2000.–520 с.
13. Історія української архітектури /Ред. В.І. Тимофієнко.–К.: Техніка, 2003.– 472 с.
14. Історія української культури. Курс лекцій / Під загальною редакцією доктора історичних наук С.О. Костилюєвої. – К.: НТУУ «КПІ», 2010. – С.7-27.
15. Історія української культури. У 5 томах. – Т. 1: Історія культури давнього населення України / Б. Є. Патон (голов. ред.), В. М. Даниленко (ред.). – К.: Наук. думка, 2001. – 1136 с.
16. Історія української культури: У п'яти томах. – Т. 2: Українська культура XIII - першої половини XVII століть / Б. Є. Патон (голов. ред.), В. М. Даниленко (ред.). – К.: Наук. думка, 2001. – 848 с.
17. Історія української культури: У п'яти томах. – Т. 3: Українська культура другої половини XVII-XVIII століть / Б. Є. Патон (голов. ред.), В. А. Смолій (ред.) – К.: Наук. думка, 2003. – 1246 с.
18. Історія української культури: у 5-ти т. / Б. Є. Патон (голов. ред.), В. М. Даниленко (ред.). – К.: Наук. думка, 2008. – 1007 с.
19. Історія української літератури ХХ ст. У 2-х кн.. Кн. 1. Перша пол. ХХ ст.: Підр. для студ. гуманітарних спец. вищ. закл. освіти/За ред. В.Г.Дончика.- К.: Либідь, 1998.–464 с.; Кн. 2. Друга половина ХХ ст.–К., Либідь.1998.–456 с.
20. Історія української літератури. ХХ століття. У 2 кн. Кн.1.: 1910–1930-ті роки: Навч. посібник/За ред. В.Г.Дончика.-К.: Либідь, 1993– 784 с.
21. Історія української та зарубіжної культури: Навчальний посібник /За ред. С.М.Клапчука, В.Ф.Остафійчука. –К.: Знання, 2002.–356 с.
22. Калошин В.Ф. Роздуми про кращу освіту / В.Ф. Калошин. – 2017. – 144 с.
23. Кислюк К.В. Українська культура I чверті ХХІ ст.: повороти модернізаційних перетворень: монографія. 2-е вид. Київ: ВД «Кондор», 2018. 196 с.
24. Кравець В.П. Історія класичної та зарубіжної педагогіки та шкільництва. Тернопіль, 1994.
25. Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. / Кол. Авторів; за ред. А.Є.Конверського. – Х.: Фоліо, 2013. – 863 с.

26. Левківський М.В., Микитюк О.М. Історія педагогіки: Навч.посібник / за ред.. М.В. Левківського. – Харків: ОВС, 2002. – 240 с.
27. Левчук Л.Т. Історія світової культури. Підручник / Л.Т. Левчук. – К.: ЦНЛ, 2017. – 400 с.
28. Лузан П.Г. Історія педагогіки та освіти в Україні : навчальний посібник. – К.: НАУ, 2006. – 302 с.
29. Народна педагогіка і світовий досвід: Уклад. А.І.Кузьмінський, В.Л.Омеляненко. – К.: Знання – Прес, 2003. – 134 с.
30. Павленко С.Ф. Джерела з історії культури України: Навч. посібник. Ч. 1. / С. Ф. Павленко, М. Г. Щербак, Ю. М Сорока, Ю. В. Булгаков. – К.: Логос, 2017. – 147 с.
31. Перегуда Є.В. Історія української культури: навчальний посібник / Є.В. Перегуда, В.Ф.Панібудьласка, А.В.Тороп, В.П.Макогон, П.О. Дьомкін, В.Ф. Деревінський, С.В. Савойська, С.В. Стеценко, В.В. Бабич, Т.В. Шевельова, П.П. Оксюковський. – К.: КНУБА, 2010. – 149 с.
32. Передерій І.Г. Історія української культури: навч. посіб. для студентів усіх напрямів підготовки денної та заочної форм навчання / І.Г.Передерій, О.В.Тевікова, А.В.Нарадько; за ред. І.Г.Передерій. – Полтава: ПолтНТУ, 2015. – 274 с.
33. Подольська Є.А., Лихвар В.Д., Іванова К.А. Культурологія. Навчальний посібник.–К.: Центр навчальної літератури, 2003.–288 с.
34. Полікарпов В.С. Лекції з історії світової культури. Навчальний посібник. –К.: Знання, 2000.–360 с
35. Попович М. Нарис історії культури України.– К.: Артєк, 1998.–728 с.
36. Русова С. Нова школа. – К., 1917.
37. Салига Н. Історія дошкільної педагогіки : [навчально-методичний посібник до курсу]. – Івано-Франківськ : НАІР, 2014. – 120 с.
38. Сірополко С. Історія освіти в Україні. — К.: Наукова думка, 2001. — 912 с
39. Скільський Д.М. Історія української педагогіки. Ілюстрований навч. посібник. — Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2012. — 340 с.
40. Українська культура: історія і сучасність: Навч. посібник/За ред. Черепанової С.О. – Львів: Світ, 1994.–456 с.
41. Українська та зарубіжна культура. Навчальний посібник/За ред. М.М.Заковича та ін. – К. : Знання, 2000.–622 с.
42. Федоренко Д.І. Школа і освіта Запорізької Січі. – Кривий Ріг, 1990.
43. Хоменко В.Я. Українська і світова культура: Підручник. –К.: Україна, 2003.–336 с

Додаткова

1. Білоус Л. В. Ідеї національного відродження в русі українських шістдесятників [Електронний ресурс] / Л. В. Білоус // Прикарпатський вісник НТШ. Сер. : Думка. – 2012. – № 3. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pvntsh_2012_3_3.pdf.

2. Гарсія Канкліні Н. Уявлена глобалізація. – Львів: Видаництво Анетти Антоненко; К.: Ніка-Центр, 2016. – 256с.
3. Гудзенко О. П. Проблема національної ідентичності у творчості письменників розстріляного відродження [Електронний ресурс] / О. П. Гудзенко // Літературознавчі студії. – 2014. – Вип. 42 (1). – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Lits_2014_42\(1\)_37.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Lits_2014_42(1)_37.pdf).
4. Дзюба І.М. Інтернаціоналізм чи русифікація? — К.: Вид. дім «КиєвоМогилянська акад.», 2005. — 336 с.
5. Історія української культури: термінологічний словник / Уклад. С.О.Костилева. – К.: НТУУ «КПІ», 2010. – 60 с.
6. Історія українського мистецтва в 6 томах. – К.: УРЕ, 1965–1967.
7. Історія української культури: у 5 томах. – К.: Наукова думка, 2001–Т.1.–1134 с., Т.2– 847 с., Т.3, 2003–1245 с.
8. Зарубіжні українці. Етнографічний довідник.–К.: Україна.– 1991.–256 с.
9. Копієвська О.Р. Трансформаційні процеси в культурі сучасної України : моногр. / О.Р. Копієвська. – К.: НАКККіМ, 2014. – 296 с.
10. Корінний М.М. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури. – К.: Україна, 2000.–184 с.
11. Кузенко П.Я. Сакральне мистецтво Карпат: навч.посібник. Львів: Новий Світ, 2022. 176 с.
12. Кучменко Е.М. Культурологія. Історія світової культури. Навч. Посіб.- К.: ІПК ДСЗУ, -2012 р.-464 с.
13. Митці України. Енциклопедичний довідник. – К.: ІСБН, 1992.–847 с.
14. Огієнко Іван. Українська культура: коротка історія культурного життя українського народу. – К. : Фірма „Довіра”, 1992.–218 с.
15. Сабадаш Ю.С. Історія української культури: курс лекцій. Київ: Ліра-К, 2022. 230 с.
16. Сбруєва А.А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англомовних країн у контексті глобалізації (90-та рр. ХХ ст. – початок ХХІ ст.): Монографія. – Суми: ВАТ «Сумська обласна друкарня»; «Козацький вал», 2004. – 500 с.
17. Стельмахович М. Народна педагогіка. — К.: Рад. школа, 1985. — 312 с.
18. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. – К. : Акта, 2012. – 537с.
19. Українська педагогіка в персоналіях: У 2 кн. — Кн.2: Навч.посібник / За ред. О.В. Сухомлинської — К.: Либідь, 2005. — 552 с.
20. Художня культура світу: Європейський культурний регіон. Навчальний посібник. – К. : Вища школа, 2001.–191 с.
21. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч.посібник. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.

15. Інформаційні ресурси (сайти)

1. <http://elib.nplu.org/object.html?id=124>.
2. <http://litopys.org.ua/krypcult>
3. <http://www.culturalstudies.in.ua>
4. <http://Uk.wikipedia>
5. <http://www.art.kiev.ua/>
6. <http://history.franko.lviv.ua>
7. <http://ukrknyga.at>.
8. <http://litopys.org.ua>
9. <http://www.history.org.ua>
10. <http://www.pamjatky.org.ua>
11. <http://www.etnolog.org.ua>
12. <http://www.info-library.com.ua/books-book-69.html>

Викладач _____ Р. Б. Голод